

August 2014

„SOLUȚII INTELIGENTE PENTRU PERFORMANȚĂ”

Buletin informativ nr.1

Oportunități de finanțare

Programul de granturi privind sporirea productivității printr-un management durabil al solului

Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a înregistrat 42 de cereri depuse de producătorii agricoli doritori de a participa la programul de granturi post-investiționale privind sporirea productivității printr-un management durabil al solului al proiectului Băncii Mondiale Agricultură Competitivă (MAC-P) realizat în parteneriat cu Ministerul Mediului. Termenul limită de depunere al cererilor a fost 30 iunie 2014. Conform datelor oferite de AIPA, suma granturilor solicitate de către agricultorii este de 7,6 mln. lei. Programul de granturi nerambursabile prevede paritatea investițiilor, fapt ce permite o prognoză a investițiilor în implementarea politicilor prietenoase mediului în agricultura autohtonă de peste 14 mln. lei, pentru anii 2014-2015.

La program au depus cereri agricultorii din 18 raioane ale țării – Briceni, Glodeni, Râșcani, Cimișlia, Călărași, Cahul, Ștefan Vodă, Anenii Noi, Taraclia, ș.a. Cele mai multe cereri au fost înregistrate la oficiul teritorial AIPA din Bălți – 15 producători agricoli.

Programul de granturi nerambursabile post-investițional le va permite agricultorilor să-și returneze o jumătate din costurile efectuate pentru implementarea practicilor agricole prietenoase mediului, precum ar fi: plantarea fâșiilor de iarbă, arbori și arbuști, care filtrează drenajul de suprafață și rețin deșeurile, plantarea barierelor vegetative anti-eoliene, construcția bazinelor pentru captarea apei de ploaie utilizată ulterior pentru irigarea culturilor, ș.a. Eligibile pentru program sunt și procurările de utilaje și echipamente pentru conservarea solului, de genul: combinatoare care la o trecere efectuează cel puțin 3 operații concomitent, cu condiția că adâncimea lucrărilor agricole să nu fie mai mică de 25 cm, cultivatoare combinate multifuncționale, combinatoare cu subsolieră, semănători combinate no-till, etc.

Reamintim, că programul de granturi post-investiționale "Managementul durabil al terenurilor" are un buget de \$ 3 mln. dolari SUA. Grantul va rambursa 50% din valoarea investiției efectuate de către producătorul agricol, cu un plafon de 20 mii dolari SUA. Cererile pentru participare la programul de granturi post-investiționale pot fi depuse de către agricultori de două ori pe an. Programul va fi realizat până în iunie 2017.

Sursa: www.aipa.md, 02.07.2014

Studii de caz

În continuare vă prezentăm două studii de caz care reflectă ce înseamnă să construiești o afacere durabilă și profitabilă, pe termen lung, atunci când terenul este administrat responsabil și cu grijă nu atât pentru ce și cât câștigăm noi azi, cât pentru ce și cât vor câștiga urmașii noștri.

Trufe, „diamantele pământului”, sădite azi și culese peste 50 de ani.

Nu sunt ciuperci, în sensul clasic în care acestea sunt cunoscute, cu picior și pălărie, deși în lucrările de specialitate așa sunt prezentate. Nu sunt fructe de pădure, deși numai acolo cresc. Sunt o minune pe care natura a dăruit-o celor mai rafinate bucătării. Sunt pur și simplu trufe!

Simion Selișteanu

Dorite în mai toate restaurantele Europei occidentale, „vânate” prin toate pădurile, negociate la prețuri exorbitante, trufele sunt și în R. Moldova. Dar nu se găsesc oricum, ele fiind ascunse în pământ la o adâncime de 15-40 cm. și numai în pădurile de foioase, în special de stejar. Trufele sunt, de departe, cea mai profitabilă afacere pe care pădurea o oferă omeniirii.

Născute din apă și fulger

Definită ca o ciupercă de simbioză, trufa este întâlnită în circa 100.000 de specii, fiind produsul unei asocieri simbiotice între o parte vegetală și o rădăcină. Trufa preferă solurile permeabile, bine aerisite, bogate în calcar, expuse la soare. Ciclul de creștere începe primăvara, în perioada aprilie-mai și durează nouă luni, până la sfârșitul lui octombrie, iar recoltarea începe, la unele specii vara, iar la altele, toamna din noiembrie până în martie. Trufele sunt ciuperci comestibile cu un gust și o aromă unică, excepțională, bogate în substanțe nutritive, minerale, vitamine și cu steroizi care sunt feromoni sexuali. Despre aceste trufe, se crede că ar fi luat naștere din combinarea apei cu lumina și căldura din fulger. Dintre speciile de trufe, două dețin supremația: trufa albă (*Tuber magnatum*) și trufa neagră de iarnă (*Tuber melanosporum*). Celelalte specii au arome mai puțin intense. Acestea ar include: *Tuber brumale*, *Tuber aestivum*, *Tuber uncinatum*, *Tuber esentericum*, *Tuber macrosporum*, *Tuber borchii* și *Tuber indicum*. Oricum, trebuie reținut că trufa nu se consumă ca ciupercile obișnuite, ci numai în cantități foarte mici, fiind utilizată ca un condiment, nu ca un aliment în sine. În R. Moldova, Ștefan Manic este recunoscut ca un silvicultor pasionat și ca un specialist în trufe. El a descoperit mai multe zone cu trufe, în regiunea de Centru, cum ar fi pădurea de la Lozova, sau lângă Făleşti, dar și în sud, lângă Vulcănești.

Afacere bazată pe dragostea de pădure

De regulă, un soi superior costă 3.000 de euro kilogramul. Trufele de calitate inferioară pot fi cumpărate „doar” cu 150 de euro pentru kilogram. Considerate drept delicatasa supremă în Occident, consumul și culesul trufelor în R. Moldova este însă aproape necunoscut. Trebuie să ai un câine special dresat pentru depistarea trufelor și să poți recunoaște habitatul în care trufa crește. Trufele trebuie căutate în păduri de foioase, în special stejar. Solul trebuie să fie unul calcaros. Dacă avem aceste condiții și un câine bun trebuie cutreierată pădurea de sus în jos, trebuie și puțin noroc și o să găsești și trufele. Culesul de trufe pare simplu și profitabil, însă este o afacere care necesită timp și cunoștințe. Este o muncă pe care trebuie să o faci timp îndelungat. Trebuie să ai un câine specializat, prețul acestuia ridicându-se la câteva mii de euro. Trebuie să ieși permanent pe teren, să găsești locurile unde cresc

Sfaturi practice pentru cultivarea legumelor

Specialiștii agronomi recomandă ca o cultură care consumă o cantitate mare de nutrienți să fie urmată de una care solicită mai puțin solul sau care poate deveni o sursă de nutrienți.

rotația adecvată a culturilor se reflectă în profit

Spre exemplu, culturile de broccoli, varză de Bruxelles, varză, conopidă, țelină, porumb, vinete, salată, dovlecei, bame, spanac, tomate, nap sau castraveți intră în categoria celor care absorb o cantitate mare de nutrienți din sol, dar îl lasă afânat, numai bun pentru cultivarea fasolei, a mazărei sau a trifoiului, care contribuie la îmbogățirea solului cu azot.

De altfel, este recomandat ca trifoiul să fie semănat acolo unde există spații goale, deoarece este un excellent ameliorator pentru sol. În schimb, culturile de sfeclă, usturoi, praz, păstârnac, ceapă, cartofi dulci, nap turcesc, piper sau cartofi extrag mai puțini nutrienți din sol.

Plantele înrudite sunt afectate adesea de aceleași tipuri de dăunători. În această situație sunt tomatele și cartofii. Dacă două culturi de acest tip vor veni una după alta pe același sol, crește riscul apariției dăunătorilor. De aceea, este bine să fie evitată cultivarea cartofilor într-o zonă a grădinii în care au fost cultivate tomate în anul precedent.

aceste trufe, să găsești o cantitate suficient de mare de trufe, pentru că o simplă bucată de trufă nu are valoare comercială. Ca să ajungi aici îți trebuie trei, patru ani. Abia atunci poți să obții un venit din care să trăiești și să susții o afacere. În niciun caz nu este o activitate din care te îmbogățești peste noapte.

Exemplul francez: se sădește pădurea pentru generația următoare

Există, desigur, și varianta de a cultiva trufe. Însă aici investiția în timp și cea financiară sunt mult mai mari. Da, trufele se pot cultiva! Pentru cultură, însă, trebuie să plantezi o pădure care să îndeplinească condițiile de creștere a trufelor. Ele nu pot fi sădite, pur și simplu. În Franța se cultivă stejarul și se infectează cu micoriza, adică partea vegetativă a trufei (rădăcinile) și atunci când stejarii ajung la maturitate se colectează. Asta durează 50 ani în medie. Asta înseamnă o afacere pentru nepoți, asta înseamnă viziune în gestionarea pădurii. În R. Moldova, e mai greu, pentru că viziunea actualilor responsabili de destinele pădurii nu trece mai departe de gardul unor vile și de interesul de moment. Iată însă că stejarul, arborele național al Moldovei, poate fi subiect nu doar al reconstruirii Fondului Forestier Național, ci și al unei forme neconvenționale de agricultură din care toate părțile au de câștigat: și cultivatorii de trufe, și mediul cu aerul curățat, și solurile din vecinătate protejate de eroziune.

Plantații energetice: astăzi, salcia suedeză

Salcia suedeză (*Salix viminalis*) își face loc printre culturile de cartofi și sfeclă din România. Nu e comestibilă și nici nu are vreun rol decorativ. Dar e foarte bună de pus pe foc, spun cei care au făcut deja testul. Acestei specii de salcie îi priesc zonele mai reci, cu sol umed. Crește uimitor de repede, trei centimetri pe zi, fără să ceară îngrijiri speciale. Iar din lemnul său se obține mult râvnita biomasă, un combustibil de mare viitor.

Gheorghe Aioanesei

O afacere cu viitor

Salciile sunt renumite pentru viteza de creștere și de asimilare a carbonului, dacă li se asigură din belșug necesarul de apă. Din cauza asta sunt atât de răspândite în lunca Dunării, în Delta și, în general, pe malurile mai tuturor apelor. Salcia energetică se poate cultiva (chiar este recomandat) pe terenuri în pantă, pe lângă apă, în zone mlăștinoase permanente sau periodice. Are o capacitate de evapotranspirație de 15-20 de litri de apă pe zi. Acest avantaj îi conferă calitatea de plantă care poate să facă utilizabile mii de hectare de terenuri care, altfel, sunt în paragină.

În plus, salcia energetică are capacitatea de a prelua anual 20-30 t/ha de nămol provenit din epurarea apelor reziduale. Deci apele reziduale nu mai trebuie epurate biologic (operație costisitoare), fiind curățate de salcie.

În Suedia, folosirea salciei energetic ca sursă alternativă de energie are o tradiție de 30 de ani și există peste 50 de mii de hectare cultivate cu acest arbore. Productivitatea culturii de salcie suedeză este într-adevăr impresionantă, de 30-40 de tone/hectar pe an în medie. Mai mult, ea este foarte rentabilă chiar și pe suprafețe mici, pentru consumul propriu și pentru independență energetică. Practic, lemnul de salcie se mărunțește, apoi rumegușul se transformă în peleți, care se folosesc pentru încălzirea sobelor.

Cererea va fi sigur în creștere, având în vedere cum urcă prețul combustibililor convenționali. Fiind o alternativă energetică ecologică și eficientă economic, plantația de salcie suedeză are un viitor interesant. Clienții pentru acest produs deja există. Lângă Sfântu Gheorghe, un complex de sere este încălzit cu biomasă, respectiv cu acești peleți din rumegușul de salcie. Cultivatorii de salcie energetică nu se tem de concurență. Dimpotrivă, își doresc să aibă tot mai mulți aliați, pentru a susține împreună plantele energetice.

România, alături de toate țările Uniunii Europene, s-a angajat ca până în 2020 să folosească în proporție de 20% energie regenerabilă. În acest context, biomasa, alături de centralele eoliene, de hidrocentrale și de panourile solare, poate fi o soluție.

Investiție rezonabilă, profit rapid, dar și mici probleme

Investiția la hectar nu depășește 2.000 de euro, pentru un teren care a fost lucrat în prealabil. Odată sădiți, butașii de salcie produc toată viața. Iar în doi ani cultivatorii pot să obțină un profit de 2.800 de euro pe hectar. Costurile sunt mici, munca puțină, iar riscurile zero. Planta e rezistentă și nu le dă emoții agricultorilor. Deocamdată, doar Rebina Agrar SRL comercializează material săditor autorizat. O plantație mare de salcie energetică poate fi văzută la Miercurea Ciuc, la ieșirea spre Odorhei. Din acest an au început să mai apară și alte plantații, dar care sunt însă, deocamdată, mai mici, de 1,5 – 2 ha. În același timp, în cazul unui teren lăsat în pârloagă, costurile de înființare a plantației de salcie energetică cresc și pot ajunge la 7.000 – 8.000 de euro la hectar, deoarece includ toate costurile de pregătire a terenului cu prestări de servicii. Este cazul plantației pe care omul de afaceri Culiță Tărăță, fondatorul „TCE 3 Brazi” SRL, intenționează să o înființeze pe circa 10% din suprafața pe care o administrează în Insula Mare a Brăilei, una dintre cele mai productive zone agricole ale țării. „Circa 10% din suprafața din insulă nu produce nimic.

Ba se inundă când vine Dunărea mare, ba apar sărături când e secetă. Mă gândesc să folosesc mai bine această suprafață și să creez perdele forestiere pentru protejarea celorlalte suprafețe de cultură”, a declarat recent Culiță Tărăță.

Soiuri de salcie energetică comercializate

Tora este o salcie siberiană provenind din încrucișarea speciilor SW și Șarpe. Specia are ramuri lungi și un trunchi mai redus față de alte specii. Tulpina are culoare maro închis și este lucioasă. **Tora** este adeseori curbată, moștenind această particularitate de la specia Șarpe. Curbarea poate diferi de la an la an, în funcție de vreme și de tratamentul cu chimicale. Are o performanță ridicată de producție, fapt ce îl transformă într-o specie preferată. **Tora** rezistă ruginii frunzei și dăunătorilor. Această specie nu este agreată de animalele sălbatice, fiind evitat de iepuri, căprioare și cerbi.

Tordis provine din încrucișarea speciilor Tora și Ulv. Se dezvoltă excepțional chiar din primul an (ajungând la înălțimi de peste 4 m) în zonele din sudul Suediei și în Polonia. Și specia **Toris** rezistă la rugina frunzei.

Sven provine din încrucișarea lui Jorun și Bjorn. **Sven** are frunze lanceolate (orientate în sus), trunchi drept cu ramuri mai rare, la fel ca și **Tora**. Specia are o performanță ridicată de producție, la fel ca **Tora**, rezistă la rugina frunzei, însă dăunătoarele prefer lăstarii acestei plante.

Inger provine din încrucișarea unei specii ruse (din zona Novosibirsk) cu specia **Jorr**. Se dezvoltă mai bine pe sol uscat decât celelalte specii. La recoltare este mai uscat decât **Tora** și crește mai des, datorită numărului mai mare de lăstari secundari. Acești lăstari secundari (lăstari sileptici) nu sunt prea rezistenți și cad la pregătirea materiei de înmulțire. Și **Inger** rezistă la rugina frunzei și la dăunători.

Jorr este o specie olandeză, care rezistă bine la rugina frunzei. Specia se caracterizează prin creștere rapidă în perioada plantării. Planta cu o tulpină de culoare verde închis și stufoasă este o specie „gri”, dar sigură. Este caracterizat de o producție medie și o rezistență medie la rugina frunzei. **Jorr** este utilizat cu succes la epurarea apei reziduale, dezvoltându-se optim și în astfel de medii.

IMPORTANT !!!

Fermierii interesați de acest program pot să apeleze pentru detalii următoarele instituții:

Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), Linia fierbinte AIPA - (022) 213 333 / (022) 210 637, Echipa de consultanți – (022) 278 701, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 162, Chișinău, MD-2004, www.aipa.md și **Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Agriculturii, finanțate de Banca Mondială (UCIMPA)**, Str. Cosmonauților, nr. 9, oficiul 512, Chișinău, MD-2005, Tel: (022) 222 465; (022) 244 479, Fax: (022) 244 469, www.capmu.md